

ACAR BALTAŞ
HANDAN O. UŞAKLIĞIL

İLK İŞİM

Gerçek
Yaşamdan
Öyküler

Remzi Kitabevi

PROF. DR. ACAR BALTAŞ, Türkiye’de geniş kitlelere, psikolojinin insan ihtiyaçları ve iş hayatının sorunları için bir çözüm olduğunu gösteren öncülerden biri oldu. Yükseköğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü’nde tamamlayan Acar Baltaş, doktorasını Cerrahpaşa Tıp Fakültesi’nde yüksek beyin fonksiyonları konusunda yaptı ve klinik nöro-fizyoloji alanında Tıp Bilimleri Doktoru unvanını aldı. Bilimsel çalışmalarının dışında Baltaş, yasal yollarla toplam 700.000 adet satışı yapılmış pek çok kitap yazdı. Türk kültürünün değer sisteminden çıkan dönüşüm programları ve ekip çalışması konusunda birçok kuruluşun uluslararası başarılarının hazırlayıcısı oldu. Acar Baltaş, Prof. Dr. Zühal Baltaş’la kurucusu oldukları, iş hayatında gözlenebilir zihniyet değişikliği ve ölçülebilir iş sonuçları için kurum ve çalışan etkinliğini hedefleyen Baltaş Grubu’nu yönetmektedir.

UZMAN PSİKOLOG HANDAN ODAMAN UŞAKLIGIL, Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü’nden ‘yüksek onur’la mezun oldu ve aynı üniversitede yüksek lisansını Bilişsel Psikoloji alanında tamamladı. Ulusal ve uluslararası akademik toplantılarda çalışmalarıyla yer aldı, makale yayınladı. Harvard Business Review Türkiye, Popüler Bilim, HRdergi, Platin gibi saygın dergilerde yazıları yayınlandı, çeşitli medya kanalları aracılığıyla görüş paylaştı. Sağlıkla beslenme ve medya okuryazarlığı bilinci için Türkiye’de ilk defa uzmanların eşliğinde yayınlanan bir çocuk kitabında, dünyaca ünlü uzmanların arasında yer aldı. Bellek, dikkat, benlik, yaşam seyri beklentileri, simülasyon yoluyla öğrenme, girişimcilik, stres ve duygu düzenleme, değer-davranış uyumu, davranış değişikliğinde nudge ve kişilik ölçümü başlıca çalışma alanlarını oluşturdu. Baltaş Grubu’nda akademik çalışmalardan sorumludur.

ACAR BALTAŞ
HANDAN ODAMAN UŞAKLIGİL

İLK İŞİM

Gerçek Yaşamdan
Öyküler

Remzi Kitabevi

İLK İŞİM / Acar Baltaş - Handan Odaman Uşaklıgil

© Remzi Kitabevi, 2019

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Nesrin Arslan

Çizimler: Keremcan Gümüştaş

Kapak düzeni: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1799-2

BİRİNCİ BASIM: Mayıs 2019

Kitabın basımı 3000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez, E3-14, 34337, Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul

Tel (212) 629 4783

Acar Kaya, Lyonart ve yürekleri çocuklarının mutluluğu için çarpan genç anne ve babalara ilham vermesi dileğiyle.

ACAR BALTAŞ

“İlk İŞim”, süregelen yazarlık serüvenimin ilk kitabı. Gençlerimizin ilkleri akıl taŐlarına dönüŐtürmeleri ve hayat yollarını bu akıl taŐlarını kullanarak inŐa etmeleri dileğiyle.

HANDAN ODAMAN UŞAKLIGİL

İçindekiler

Sunuş	11
Aşırı Ebeveynlik Hastalığı.....	13
Erken İş Deneyiminin Kazandırdıkları.....	29

I. BÖLÜM

İşler Garipleşmeye Başladığında, 39

Bir Küçük Burç Meselesi (<i>Canan Ercan Çelik</i>).....	41
Kişisel bir Factotum Hikâyesi (<i>Deniz Bayramoğlu</i>)	45
Aynı Dili Konuşmak (<i>Ece Clarke</i>)	50
Tepsinin Ucundan Hayata Tutunmak (<i>Hüseyin Tunç</i>).....	54
“Artık Dayı Yok, Bana Erdinç Bey Diyeceksin!” (<i>Kılıç Arslantürk</i>)	59
Vampir Restoran (<i>Ömer Faruk Aydıncılar</i>)	64
“Ama Kollar da Kısa Geldi...” (<i>Prof. Dr. Erhan Erkut</i>)	68
Müzik Yokuşa Sürerse (<i>Sezin Aytaç Ninic</i>)	73
Kelebek Etkisi (<i>Zuhal Erol</i>)	77

II. BÖLÜM

Fırsat Kapıyı Çaldığında, 81

Dostluk Başka, Alışveriş Başka (<i>Alper Toper</i>)	83
Peynirli Sandviç (<i>Dr. Bülent Özdoğan</i>)	87
Serada Filizlenen Benlik (<i>Dr. Gülay Okçu</i>)	90
Bilgi Yolunu Emekle Kazımak (<i>Dr. Özgür Özdilsiz</i>).....	93
Sıfır Noktasından Sınırları Aşmak (<i>Kamile İris Özbek</i>)	97
İstek Şarkı (<i>M. Serkut Kızanıklı</i>)	101
Hayatta Hep Öğrenci Kal (<i>Mahmut Kemal Sağır</i>)	105
Ve Perde! (<i>Reyhan Kocabal</i>).....	110
Sağlıklı Günler Dileriz (<i>Saliha Koç Aslan</i>).....	114

III. BÖLÜM

İşler Sarpa Sardığında, 119

Hayat Memat ve Uçan Halı Meselesi (<i>Ayşenur Asuman Uğur</i>)	121
Bir Oda Dolusu Strateji (<i>Cüneyt Akpınar</i>).....	125
Küçük Ciro, Sahici Ders (<i>Evrım Kuran</i>)	128
Rüyadan Uyanmak (<i>Filiz Güleç Kutlu</i>)	131
Bir Simit, İki Can Sıkıntısı, Sayısız Öğreti (<i>İhsan Polat</i>).....	136
İki Çay Biri (Öğrenmeye) Açık (<i>Mehmet Nuri Naslıç</i>)	140
Oyuncaktan Girişim, Ansiklopediden Deneyim Çıkarırsa (<i>Sevgi Aytekin</i>)	144
Bir Valiz Dolusu Tecrübe (<i>Tolga Erendaç</i>).....	147
Aç Kapıyı Gir İçeri (<i>Tuba Nur Zengin</i>)	149

IV. BÖLÜM

Yaşadıklarım Beni İyi Hissettirdiğinde, 153

Empati, Bel Çantası ve Biraz Makarna (<i>Aslı Demiryontan</i>)	155
Masa Başı İşinin Sıra Dışı Hali (<i>Bülent Avcı</i>)	158
Hayatımın Rolü (<i>Cevat Kabataş</i>)	162
Kuzu ve Hindi Yavrusu (<i>Dr. Döndü Derya Tepe Durmaz</i>)	166
Elle Gelen Öğün Olmaz (<i>Dr. Kerem Dündar</i>).....	169
Oynadığı Yerden Para Kazanmak (<i>Duruçan Baltaş</i>)	173
İşini Aşkla Yap (<i>Pelin Kurt</i>)	176
Küçük Yetişkin (<i>Prof. Dr. Aynur Özge</i>)	180
Dondurma Ciddi İştir (<i>Suzan Turfan</i>).....	184

V. BÖLÜM

Hayat Bana Ders Verdiğinde, 187

Hızlı, Ciddi Bir Yarı-İş Adamı (<i>Dr. Daniş Navaro</i>)	189
Küçük Prenses Gerçek Yaşam Diyarında (<i>Dr. Gülbeniz Akduman</i>)	193
Ayağa Değmedik Taş Olmaz, Başa Gelmedik İş Olmaz (<i>Erhan Yağmur</i>)	197
Kızarmış Et ve Portakal Suyu (<i>Gökhan Beyaz</i>)	201
Bir Vurul(ama)ma Hikâyesi (<i>Mehmet Bülent Çelikmen</i>)	205

Renkli Bir Okul Anısı (<i>Melek Pulatkonak</i>)	208
Kapalıçarşı Mektebi (<i>Metin Akkaya</i>)	212
Nalburda Bir Çiçek (<i>Özlem Akyüz Atamer</i>)	216
Ön Dışın Öğrettikleri (<i>Pınar Kandemir Hacıbektaşoğlu</i>)	220

VI. BÖLÜM

İş Keyfe Dönüştüğünde, 225

Var Oluşsal Bir Deneyim (<i>Dr. Aykud Alp Berk</i>)	227
Zeytin Sepetinden Çamaşır Sepetine (<i>Dr. Ganime Aydın</i>)	231
Okurken Kazanmak (<i>Evren Özen</i>)	234
Azım Bulaşıcıdır (<i>Hulusi Kıyık</i>)	238
Olgunluk Elbisesi (<i>İlhan Ürkmez</i>)	242
Tüketiyorsan Üretmelisin (<i>Kemal Ünlü</i>)	246
Plastik Kramponlar (<i>Osman Gültekin</i>)	250
Kutu Cola, Pokemon ve Ciro Üçgeni (<i>Sevgi Çelik Sakarya</i>)	252
Dış Macununun Kimyası (<i>Suat Yaşar Dikkaya</i>)	256

VII. BÖLÜM

Bitirirken, 259

Aklın Mikrofonu (<i>Handan Odaman Uşaklıgil</i>)	261
İmkânları Genişletmek (<i>Acar Baltaş</i>)	265
Yararlanılan Kaynaklar	271

Sunuş

Bu kitap üç yıla yakın bir süredir sürdürdüğümüz uzun soluklu bir çalışmanın ürünüdür. Bu süreçte 163 kişiyle yazı katkısı için iletişim kurduk. Projeden dolaylı olarak haberdar olan ve kendiliğinden yazı gönderenlerle birlikte 97 yazı tarafımıza ulaştı. Bu yazılardan belirlediğimiz ölçütlere uyan 86 yazının olduğunu saptadık. Paylaşılan deneyimlerin ilgi çekici olması, öğretici olay anlatılarına ve çıkarımlara yer vermesi, bugünkü hayata katkısıyla bağ kurulması, staj deneyimiyle sınırlı olmaması, yazı sahiplerinin dağılımında kadın-erkek dengesinin gözetilmesi gibi birden çok seçim ölçütünü içeren, zorlayıcı bir karar süreci yaşadık. Kitabın uzunluğunu ve okunabilirliğini de göz önünde bulundurarak 54 yazıda karar kıldık. Bu yazıları özelliklerine göre gruplandırdığımız altı başlığa eşit şekilde paylaştırdık. Yazılarda, yazı sahiplerinin kendilerine has üsluplarını koruyarak yazı uzunluğu vb. boyutlarında editöryel düzenlemeler yaptık. Gerekli gördüğümüz yazılarda kişi ve işyeri adlarını değiştirdik.

Prof. Dr. Acar Baltaş yaptığı söyleşilerde, çocukları için nasıl bir hayat dilediklerini anne-babalara soruyor ve çoğunlukla aldığı cevap, “Bizim yaşadığımız zorlukları yaşamasın,” oluyor. Oysa bu anne-babalar gerçekte kendi hayat başarılarının, çocuklarının yaşamasını istemedikleri zorlukların sonucu olduğunu düşünmek istemiyorlar.

Günümüzde başarıyla zehirlenmiş ve sınavlarla tutsak alınmış çocuklar yaşam becerileri ve psikolojik bağımsızlık sistemleri gelişmeden gerçek hayatla yüzleşiyor, mutsuz ve başarısız oluyorlar. Bu kitabın amacı yaşam için en gerekli iki özelliğin, yılmazlık ve öz yeterliliğin, okullarda öğretilmediğini ve yalnızca sorumluluk alarak geliştirilebileceğini göstermektir. Aileler çocuklarını refahlarına değil, hayatlarına ortak ederse, öğrencilik yıllarında çalışmaya teşvik ederlerse ve on-

ları konfor alanlarının dışına çıkarılırsa, onların eğitimlerine yaptıkları yatırımdan daha değerli kazanımlar sağlayabilirler.

Bu kitapta okuyacağınız deneyimlerin her biri yaşanmışlıkları ve özgün kazanımları bir arada aktarıyor. Sahiplenilen sorumluluklar ve çalışılan işler arasında kolayca kurulabilen benzerlikler, okuyucuları çocuklarının geleceği veya kendi gelecek seçimleri için deneyim kazanmaya davet ediyor. Aynı zamanda sıradan işlere bakış açımızı farklılaştırıyor, Türk kültürüne özgü değerleri bize yeniden hatırlatıyor ve belleklerden süzülen geçmişî bize samimiyetle sunuyor.

Tüm yazı sahiplerine, katkıları için derin teşekkürlerimizi sunuyoruz. Her bir deneyimin ve gönüllü katkının değerli olduğunun bilincindeyiz. Elinizdeki kitabın anne-babalara çocuklarını yetiştirirken ve gençlere kendi kariyer kararlarını şekillendirirken sadece bir bilgi ve deneyim kılavuzu olarak yön vermesini değil, aynı zamanda sizlerde bir zihniyet değişikliği yaratmasını diliyoruz.

Acar Baltaş – Handan Odaman Uşaklıgil

Aşırı Ebeveynlik Hastalığı

Günümüzde orta ve üst sosyo-ekonomik gelir düzeyindeki ailelerin büyük çoğunluğunun çaresizlik içinde başarıyla zehirlenmiş, sınavlarla tutsak alınmış ve psikolojik bağışıklık sistemi gelişmemiş çocuklar yetiştirdiklerini görüyorum.

İki kuşak öncesine kadar anne ve babaların büyük çoğunluğu “çocuklarını nasıl başarılı yapabilecekleri” konusunda kitaplar okumadan, görüşleri birbiriyle çelişen uzmanlara kulak kesilmeden sağlıklı çocuklar yetiştirdiler. Buna karşılık bugün anne-babalar her yerde “iyi ebeveynlik” konusundaki bilgi bombardımanı altında kalırken, çocukları da evin içinde ve dışında uyarıcı yağmuru altında yaşıyor ve bu durum çocuk yetiştirmeyi olması gerektiğinden daha karmaşık hale getiriyor. Bunun sonucunda anne-babalar yanlış yapmamak adına çocuklarının hayatına çok fazla karışıyorlar. Çocukların yaptığı her davranışa “yapma”, yapmadığı her davranışa da “yap” diyerek onları mükemmel birey yapabileceklerine inanıyorlar. Bu tutumun altında sevgi ve korku gibi birbirinin içine geçmiş iki duygu yatıyor. Çocuklarının başarılı olamayacağı korkusu onlara duyulan sevgiyle birleşip hayat karşısında güçlenmelerini engelleyecek müdahalelere yol açıyor.

Son iki kuşak anne-baba, çocuk yetiştirmeyi bir projeye dönüştürmüş durumda. Özellikle kadınlar, toplumun onlara yüklediği rolden yola çıkarak, çocukların yetişmesinden esas sorumlunun kendileri olduğuna inandırılmış durumdadır. Eşlerinden bekledikleri yardımı alamayan kadınlar, kendilerini yalnız hissediyor ve çocuklarını ku-

sursuz yetiştirme ve hayata eksiksiz hazırlama tutkusuyla hem onların, hem de kendi sağlığını tehlikeye atıyorlar. Bu role bürünmüş kadınlar hayatlarından daha az memnun oluyor ve hayattaki diğer rollerini ihmal ediyorlar. Bir araştırmada bin çocuğa, anne-babalarının hayatlarında en çok neyi değiştirmek istedikleri sorulduğunda, cevapların iki grupta toplandığı görülmüş: Birlikte daha çok vakit geçirmek ve anne ve babalarını daha az gergin ve yorgun görmek. Çünkü ebeveynler çocukları için her şeyi yapmıyorlarsa, onlar için eksik bir şeyler yaptıkları duygusunu yaşıyorlar.

Diğer taraftan gençlerin kendi evlilikleri ve kuracakları aileyle ilgili gerçekçi olmayan hayali bir tabloları var. Özellikle kadınlar kusursuz bir resim hayal ediyorlar. Bunun için de kendilerini ve çevrelerini zorluyorlar. Ayalet Waldman'a göre, böyle aileler sahte bir kabuk içinde yaşıyor ve içindeki gerçek meyveyi göz ardı ediyor. Hayatın içindeki gerçek meyve kahkaha, birlikte eğlenme, hoş vakit geçirme ve güzel anılar biriktirme olarak özetlenebilir. Ama olması gerekene karşı, çekilen fotoğraflardaki sahte gülücükler, dış dünyaya karşı yaşanmamış mutlulukların yerini alıyor.

Anne-babalar, tüm bu çabaları çocuklarının mutlu ve başarılı olması adına gösteriyorlar. Bu mücadele özellikle kadınları strese sokuyor. Bunun sonucunda mutlu ve başarılı çocuklar yetiştirmek için stresli olan ebeveynler, bu tabloyu tam olarak gerçekleştiremediklerini hissettikçe daha fazla strese giriyorlar. Böylece bir kısır döngü başlıyor. Çocuklarını mutlu ve başarılı olarak görmek istediğini söyleyen genç ebeveynlerle yaptığım sohbet derinleştikçe, başarının para, güç ve şöhret sahibi olmakla tanımlandığı; bunlar olunca da mutlu olunacağı varsayımı ortaya çıkıyor. Oysa mutluluk ve başarı varılacak bir hedef olmayıp yolculuğun kendisinden zevk almaktan ve buna uygun bir zihin yapısı geliştirmekten geçiyor.

Buraya kadar olan satırlar, çocuk yetiştirme konusunda rol ve sorumluluğun ağırlıklı olarak kadınların üzerinde olduğunu düşündürülebilir. Her ne kadar geleneksel toplum yapısında annelik rolü çocuğun yetiştirilmesinde esas olsa bile son yirmi yıldaki gelişmeler özellikle orta ve üst sosyo-kültürel grupta bu anlayışın önemli ölçüde değiştiğini göstermektedir. Bu değişimin sonucu olarak çocuk bakımınının, ev temizliğine katılmanın, mutfakla ilgili işlerin erkek ve kadın arasın-

da paylaşılması giderek yaygınlaşmaktadır. Ancak çocuk bakımı, evle ilgili ve el emeğine dayanan işlerden farklı olarak anne üzerinde kalmaya devam etmektedir. Dolayısıyla yeni olan bu anlayış değişikliğinin hayata yansımaları, eşlerin evlenmeden önce belirli konularda sözlü bir anlayış birliği oluşturmalarıyla devamlılık kazanabilir.

Şu soruları özellikle kadınların eşlerine sormaları ve bu sorular çerçevesinde yapacakları bir sohbet, ortak bir beklenti ve anlayış gelişmeye yardımcı olabilir: “Aile olmaktan ne bekliyorsun? Benimle kuracağın ilişkiyi tanımla. Rol ve sorumlulukları nasıl paylaşacağız?” Bir diğer önemli soru şudur: “Çocuk yetiştirirken önceliklerin ne olacak, nasıl bir çocuk yetiştirmek istiyorsun ve bunun için senin üstleneceğin rol ne olacak?” İlerleyen zaman içinde rol ve beklentiler konusunda gerginlikleri azaltacak bir soru da şudur: “Çocuğun gündelik bakımını nasıl paylaşacağız?” (Bu soru alt değiştirme, beslenme, küçük ihtiyaçları karşılama gibi bununla sadece annenin ilgilenme zorunluluğunun onu tükettiği angarya işlerin bölüşülmesini içerir.)

Bu konularda oluşacak beklenti ve anlayış birliği, zaman içinde özellikle erkeğin ataerkil aile düzeninden getirdiği ve bilinçaltına yerleşmiş, geleneksel rolünün dışına çıkmasını, eşine yardım etmeye istekli olmasını ve daha fazla sorumluluk almasını kolaylaştırır.

Kelimeler Duygularımızın Özünü Yansıtır

Özellikle iyi eğitilmiş kadınlar, anneliği üniversite eğitimiyle veya iş hayatındaki başarıyla özdeşleştirebiliyorlar. Sonuç olarak çocuklarını kurdukları bir işin veya kurumsal hayatta kendilerine koydukları en tepeye çıkma hedefinin bir parçası olarak görüyorlar. Onların başarısını veya başarısızlığını kendi performanslarının, hatta öz değerlerinin bir yansıması olarak algılıyorlar.

Bu algıyı kolaylıkla kullandıkları dilde görmek mümkün oluyor. Hayatın daha ilk yıllarından başlayarak, “Yemeğimizi yedik, dişlerimizi fırçaladık”, sonraki yıllarda, “Ödevimizi yaptık”, “Bu hafta sonu piyano dersimiz var”, “Bu sene sınav senemiz”... Bunlara eklenen ve son iki kuşaktır benimsenen, çocuğa “anneciğim, babacığım” diye hitap etmek, bunun büyükanneler tarafından da benimsenip “anneanneciğim, babaanneciğim” hitaplarına eklenmesi çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesine katkı sağlamıyor. Ancak daha tehlikelisi

annelerin erkek çocuklarına, babaların da kız çocuklarına “aşkım veya sevgilim” şeklinde seslenmeleridir. Bu hitapların arkasındaki patolojiyi ve bunun doğuracağı sonuçları ön görmek için ise Freudyen psikolojide derin bilgiye ihtiyaç yoktur.

“Eğlencesiz Mutluluk”

Yukarıdaki başlık J. Senior’un günümüzdeki anne ve babalığı açıklayan tanımıdır. Çocukları spor, sanat gibi etkinliklerin birinden diğerine taşımak, doğum günü veya yaşitlar arasında düzenlenen toplantılara yetiştirmek ve bunlardan herhangi birini ihmal ederse kendini eksik ve yetersiz hissetmek genç anne-babalar arasında yaygın bir tutum. Bazı anneler, çocuklarını öne geçirmek için değil, sadece arkadaşlarından geri kalmamasını sağlamak için bu mücadeleyi sürdürüyor. Çoğunluğu iyi eğitilmiş, meslek sahibi kadınlar, tüm becerilerini anneliğe odaklıyor ve her biri “çocuk yetiştirme konusunda” kendini uzman kabul ediyor ve çocuklarına veya kendilerine yönelik en küçük eleştiri kırıntısını, mükemmellik takıntısı içinde, kendilerine yapılmış bir aşağılama olarak görüyor. Onların normlarını arkadaş grubu içinde kanaat önderi olan kişinin fikirleri ve o kişinin işaret ettiği uzmanlar oluşturuyor. Tek örnekten kalkarak sınırsız genellemeler ve mutlak çıkarımlar yapıyorlar.

Anne-babaların hayatlarını bütünüyle çocuklarına adanmaları, kendi hayatlarından vazgeçmeleri, birbirlerini ve ilişkilerini ihmal etmeleri sonucunu doğuruyor. Birçok ailede çocuğun doğması, özellikle kadının enerjisini anne rolü üzerine toplaması, evlilik içindeki dengesi değiştirir. Bu doğal bir durumdur. Ancak kadının, eşiyile arasındaki bağı kaybedecek kadar çocuklarına odaklanması sağlıklı bir aile hayatını zora sokar. Kadınların geneli, iyi anneliğin sembolü olmak için birey kimliklerinden vazgeçiyor.

Aileler kendi değerlerini çocuklarının başarısıyla ölçüyor ve birçoğu hedeflerini çocuklarının potansiyelini aşacak bir biçimde yüksek tutuyor. Bunun sonucunda da kendilerinin de bu mücadelenin bir parçası olmaları gerektiğine inanıyorlar. Bu da çocukların sorumluluklarını üstlenmeyi, arkadaş ve öğretmenleriyle yaşadıkları sorunları onlar adına çözmeye girişimlerini beraberinde getiriyor. Bu davranışın sonucunda en büyük zararı çocuklar görüyor ve çocukların ha-

yat karşısında en çok ihtiyaç duyacağı yeterlilik duygusunun gelişmesi engelleniyor. Gerçekte ailelerin çocuklarının başarılı olmasını istemeleri son derece doğaldır. Ancak çocukların her alanda başarılı olmasını beklemek ve bu gerçekleşmediği zaman yaşanan hayal kırıklığını çocuğa yansıtmak, istenmeyen sonuçları da beraberinde getiriyor. Çocukların kendisinden beklenen davranışları göstermemesi bile anne-babaların kendini sorumlu ve yetersiz hissetmesine neden olabiliyor.

Ailenin Hayatına Değil, Refahına Ortak Çocuklar

Sadece üst gelir grubundaki aileler değil, orta ve onlara özenen alt orta gelir düzeyindeki aileler de imkânlarını en üst düzeyde zorlayarak çocuklarına her türlü fırsatı sunmayı birinci derecede görevleri sayıyor. Oysa çocukların hayatını ileri derecede kolaylaştırmak, onların sorumluluk alanında olan görevlerin hepsinin anne-babalar veya evdeki yardımcıları tarafından yapılması çocukları hayat karşısında güçsüz ve beceriksiz bırakıyor. Örneğin kentlerde çocukların en temel sorumluluğu olması gereken okula zamanında gitmek, uzun yıllar önce onların sorumluluk alanından çıkmış, onları sitenin değil evin kapısından almak kaydıyla servislere geçmiştir. Çocuk hazır olmadığı beklemek servisin görevidir ve beklemediği takdirde şoför sorumlu tutulur. Çocuklardan tek beklenen derslerini çalışmalarını ve katıldıkları aktivitelerde başarılı olmalarıdır.

Üst gelir grubundaki çocukların evde devamlı kalan bakıcıları tarafından büyütülmesi yeni bir moda olarak yaygınlaşmıştır. Böyle büyüyen çocukların üç yaşından itibaren bir talepleri olduğunda, ağlama sesi çıkarmaları yeterlidir. Bu durumda, hemen anne veya bakıcı çocuğun talebini yerine getirip sükûneti sağlar. Daha üst gelir grubundaki ailelerde, bakıcıları Filipin veya Tayland'dan getirterek çocuklarının ana dille beraber İngilizce öğrenmelerini sağlamak aynı moda-nın uzantısıdır. Ancak ülkelerinin köylerinden gelen bu eğitimsiz bakıcıların çocuklara öğrettikleri İngiliz dilinin aksanı, hijyeni ve temel görgü kuralları ise mizah konusudur.

Erdal Atabek'in deyişiyle, "Çocuklar ailenin hayatına değil, refahına ortaktır." Çocuğun her türlü talebi, ailenin imkânları zorlanarak ya anne-baba ya da büyükanne ve büyükbabalar tarafından karşı-

